

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravništvu administracija; in ekspedicija na Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom po pošti velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregovni št. 190.

izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

* „St. Peterburgskije Vedomosti“ o turske moči.

Vsacemu je znano, da je pri nas dosti tacih politikarjev, ki vse turške vspehe v sedanjaj vojski samo Angležem pripisujejo. Po mnenji teh imajo Angleži poveljništvo turške vojske v rokah, Angleži vzdržujejo, hranijo in odevajo turške vojake in jih preskrbujejo z orožjem in patroni. To mnenje potrjujejo deloma tudi Angleži sami in sicer tista njihova manjšina, ki se ne vjema s politiko lorda Bikonfilda. „Spb. Vedomosti“ pa pravijo, da angleška ustava, ktera ne dovoljuje vladi ničesar brez parlamentovega soglasja, nekako dokazuje, da je Angleška neudeležena pri moči in bogastvu, ktero so pokazali Turki v tako nepričakovanej meri. „Še ni davno, kar smo čitali, da ni dovolil parlament vladi ne ravno velikih sredstev za pojačenje vojske in zatoraj se nam mora vrivati vprašanje: odkod je vendar mogla dobiti angleška vlada vse te milijone če ne milijarde, ktere so izsahnelo in bankerotirano Turčijo, borečo se vlni s takim trudom s Hercegovinci in Srbi, zopet prestrojile v bogatega in mogočnega ruskega protivnika? Ali je vse, kar smo vedli o Turčiji, bila laž ali jo je pa kdo hipno prerodil?“

„Spb. Véd.“, pretresujoč te dve vprašanji pravijo, da je čisto nemogoč tako nagel prerod, če bi se prav še toliko milijonov potrosilo. Zgodovina nam nikjer ne kaže, da bi se bila ktera država v trenutku opomogla. Mej družim se čita: „Naj igra zlato še tako mogočno

nalogo, vendar potrebuje tudi ono za izvršenje kterega koli znatega dela — časa. Ni še dosti, če je orožje, treba ga je tudi rabiti znati. Bitve naše s Turki so pa pokazale, da znajo oni izvrstno rabiti orožje v taktičnem oziru. Res, da so bili v njihovih vrstah nekteri, ki so streljali naslanjaje kopjišče na pas — ali to so bili posamezni slučaji; drugi vsi pa streljajo zmerom v cilj z občudevalno natančnostjo. Odlikujejo se posebno artileristi. Od tod se razvidi, da se Turčija ni hipoma prestrojila, ampak da se je že davno in sistematično pripravljala za vojsko in da Abdul-Azis ni vseh izposojenih novcev porabil samo v nasitovanje svojih osebnih strasti, kakor se je svoje dni neprenehoma pisalo.“

V vsacem slučaju, naj ima že Turčija Angleže ali ktere druge za zaveznike, mora in je morala tudi ona sama dosti delati. Zavezniki so mogli le povišati njena sredstva in jej pomagati vojsko bolj in dalje vesti, ali nikakor jej niso mogli dati vseh sredstev. „Ko bi se Turčija sama ne bila zarano dobro k njej pripravila, bi je nobeden in z nikakoršnimi sredstvi ne bil izvelkel iz njene ničevnosti v nekaj dneh, kakor so mnogi pri nas mislili. Vsa beda je v tem, da smo mi sami sebe zavodili. Naše oslepljenje je bilo tako veliko, da ga še naši ruski prostovoljci v srbskej vojski, vrnivši se nazaj pripovedajoč našemu prepričanju čisto protivne vesti o Turkih, niso mogli odstraniti. Mi smo pripisovali ta nam neugodna opisovanja turške vojske navadnemu vojaškemu pretiranju, s kterim so si mislili svoje

zasluge povišati in se zarad nevspehov opravičiti.“ S—n.

O šolskih razmerah

Zdi se nam jako važno, kar piše izvrstni katoliški list „Cech“ 11. sept., ki razodeva tudi od nas že večkrat grajane napake novega šolstva. Če si naši „zakonodajalci“, pravi, radi z zapada modrost izposujejo in jo tje v en dan vvajajo zato, da bi bilo pri nas tako, kakor je tam v „tujini“, morali bi se tudi ozirati na posledice onih zakonov, ktere so nepremišljeno k nam presadili. To velja o vseh po tujim kopitu osnovanih zakonih v obče in o šolskih zlasti. S kakšnim nasilstvom, s kakšnim pritiskom, s kakšnim povredivanjem vsega poprejšnjega domačega reda je bil vredjen pri nas ta šolski prevrat! Ali kakšen plod prinaša? Čujmo, kako sodijo o teh svojih zakonih sami tujci, od katerih so k nam priromali. Tako se je na nekem občnem učiteljskem zboru v Düsseldorfu izjavil ravnatelj realnih šol Ostendorf, da je način sedanjega podučevanja škodljiv zdravstvenemu razvoju rastoče mladine; o t. z. ljudskih šolah je pa rekel, da je tam, kjer šesterorazredne obstoje in so otroci po spolu čisto oddeljeni, mogoče viši namen doseči, nego zakon predpisuje; ali zraven je pristavil to-le:

„Kjer pa občine nemajo sredstev, da bi si take šole vstanovile, kakor je zlasti v vaseh in malih mestih, tam naj nikdo ne misli, da se bo pri nepopolnem ustanovljenji šole mo-

* O sreči.

Narodi imajo različne nazore o sreči. Izhodni narodi menijo, da je vse namenjeno, kar se pripeti; Turki mislijo, da bi vojak, ki v boju pogine, ob tistem času tudi umrl, ko bi doma bival. To so fatalisti.

Zapadno-evropski narodi zopet verujejo v slučaj, pripetljaj (casus, zufall); da je kroglja zadela Petra in ne Pavla, to jim je slučaj. To so kazuisti.

Nekteri filozofi zopet pravijo, da slučajja ni, da se vse godi, kakor se goditi mora. Človek po teh načelih niti nema proste volje, ampak vse le primoran dela, in tudi v prirodi se vse godi po trdnih postavah, kakor se drugače goditi ne more. Čeravno je bil Peter prostovoljec, vendar so ga notranji nagibi primorali, da je šel k vojakom. Kroglja je bila po smodnikovi moči primorana, da je vzela ravno tisti tek, da je Petra v prsi zadela. Ti filozofi se imenujejo necessisti (necesse est, mora biti).

Naša vera nas pa uči, da je vse božja volja, kar se godi, in da še vrabec ne pade s strehe brez privoljenja božjega.

To je krščanski nazor o sreči. Necessisti tajé s svojim mnenjem tudi Boga, kakor

ga ne poznajo Turki, in kakor ga niso poznali ter ga poniževali stari Rimci, ker so verovali v „fatum“ (usodo), ki je bilo močnejše od vseh bogov. Kajti, če se vse godi, kakor se goditi mora, in to trdijo necessisti, potem ni treba Boga, in on bi tudi ne bil več Bog, ako se prirodnim zakonom in sili ustaviti ne more. Po tem nazoru je priroda sama Bog, kar nekteri natoroznanci res trdijo, pa ona bi bila jako čuden bog, ker je sama sebi podvržena in na svoje zakone navezana. Tisti, ki postave daje, jih smé tudi spreminjati, če pa priroda svojih zakonov ne smé in ne more spremeniti, potem je jasno, da si jih ni sama dala, ampak da ima višjega gospodarja nad seboj. Če bi pa ti zakoni bili bog, bi zopet priroda ob enem to ne mogla biti, ker je tem zakonom podložna, in morali bi si zopet nevidno bitje misliti s prosto, vsegamogočno voljo, katero je te zakone dalo, kajti zakoni izvirajo iz volje. Teorija necessistov je torej ovržena, in krščanski nazor je zmagovalen.

Ravno taka nesmisel je fatalizem. Turki verujejo v Boga, ki bi imel biti vsegamogočen, in vendar pravijo, da kar je enkrat namenjeno, se ne more odvrniti. Zastonj so toraj vse njih molitve k „alli“, kajti on ne more odvrniti niti smrti, niti druge nesreče, on je podvržen

usodi kakor nekdanji rimski bogovi. Žalostno je, da se je ta turška vera iz vzhoda tudi med Jugoslovani vdomačila, kajti pogosto slišiš med našimi kmeti reči: „je bilo že tako namenjeno.“

Ta vera ponižuje Boga, in je toraj bogokletna, kajti nič ni bilo in ne bo namenjeno, kar ni božja volja; in če bi se bil prav Bog namenil, temu ali onemu človeku kako nesrečo poslati, dá se po prošnjah vendar odvrniti od prvotnega namena, da človeku prizanese. Bog se je bil namenil, mesto Ninive pokončati, kakor je izrekel po preroku Jonu; ko je pa mesto delalo pokoro, dal se je omečiti, in je hudo kazen odložil. Fatalizem ovira tudi vsak napredek narodov, kajti on podpira lenobo. Fatalist pravi: „če mi je namenjeno, postanem bogat, tudi če nič ne delam; če mi pa ni namenjeno, ostanem pa revež, naj se še toliko trudim.“ Tako vse v nemar pusti, in nič ne doseže. Kam so prišli Turki s to vero, to vidimo.

Germanski narodi imajo fatalistom ravno nasproten nazor o sreči, oni namreč pravijo: „vsak je svoje sreče kovač.“ Ta nazor je dober, ako se ne pretéra, in mnogi Nemci ga pretéravajo. V Bogá zaupati, njegovega blagoslova prositi, in s pridnim delom kovati si

gel in moral tak cilj doseči, kakor ga določuje za pisalno mizo izmišljeni zakon. V tacih občinah se je treba povrniti k načinu poprejšnjih občinskih šol in omejiti njihovo delovanje na samo vzorno podučevanje v naboženstvu, čitanju, pisanju, računanju in potrebnej znanosti svoje domovine, druge krasne predmete: povešnice, zemljepis, fiziko i. t. d. pa raje pustiti, nego jih nepopolno prednašati in neprebavljivo otroke z njimi preobkladati. Ko bi se po tem iz škušnje dobljenem predlogu delalo, bi bilo mogoče v vseh šolah učne ure in dobe šolskega obiskanja znižati, ker bi bil učni cilj zmeren. V mestih, kjer se dajo ustanoviti šesterorazredne šole, se bo pa tudi s časom popolnej cilj dosegel, ko bodo šolarji po spolu ločeni. Take šesterorazredne šole bi si morala preskrbeti vsa večja mesta."

Tako je prišel eden najznamenitejših strokovnjakov pri učiteljstvu po skušnji k tem zdravim nazorom, da je tako zelo škodljivo to neprebavljivo preobkladanje dijaštva tudi z najlepšimi predmeti kakor preobkladanje želodca tudi z najboljšo hrano. Z njegovim nazorom so se vjemali v tej skupščini tudi mnogi pedagogi, mej katerimi se je dr. Merklin vsled svoje lastne in družih skušnje izrazil, da se more tudi pri najboljših šolskih razmerah narodnim šolam predpisana učna svrha le nepopolno doseči in da zahtevanja daleč presejajo moči pri večini detet.

Ravno ta je tudi pravično sodbo o sposobnosti učiteljic izrekel: „Kadar se naše mlade gospodičine kandidatinje, kakor se dostikrat zgodi, precej po dobro opravljenej skušnji postavijo za samostojne učiteljice, si ne moremo nikakor misliti, da bi izročeno deco bolje odgojevale nego odgojuje katerikoli osmošolec prvo ali drugošolca. Zatega delj se nahajajo mnoge nikakor ne hvalevredne prikazni na viših dekliških šolah.“

Zanimivo je tudi, kar je rekel ravno ta o razmeri roditeljev šolskih otrok do šole same. „Če je oče ves udan svojej kupčiji, če ima mati skrb samo za domače reči ali kar je še slabše, samo za svoje lišpanje, potem je čisto naravno, da nema deca nikdar mnogo nagnjenja k učenju in šolskemu delu in da roditelji nikdar učiteljeve moči ne podpirajo. Če

se deca, kakor je pri premožnejših v navadi, vodi precej, „da bi prišla mej svet,“ v družino, gledišče, na ples ali izlete, ali če si sama nareja doma tovarišije s svojimi drugimi in družicami, potem gotovo ne more misliti na resne šolske predmete. Najslabeje je pa, kar se tudi dostikrat primeri, če se doma o šoli, učiteljih in podučevanju nepazno, zaničljivo in zasramljivo govori. Kako je tu mogoče, da bi šola napredovala in svojo določeno svrho dosegla“.

Tako se izražujejo tuji znalci in strokovnjaki o svojih šolskih razmerah in njihovih posledicah. A mi lahko smemo reči: „Tout comme chez nous!“ Vse kakor pri njih, tako je tudi pri nas nujno, ker naše zakonodajalstvo se ravna po njihovem. Žalibog, kakor ne prinese v neprimerno prst in lego presajena rastlina dobrega plodu, tako tudi ti po tujih običajih in načinih skrpani zakoni, ne vjemajoč se ni z lastnostmi ni z pravmi našega ljudstva, ne morejo imeti povoljnih učinkov in so večkrat v škodo in skazo občine in naroda.

* Rusko-kitajska vojska ?

„Russkij Mir“ piše: Znano je, da se Kitajci že nekoliko let vojskujejo s sosednim Kašgarom, kateri si je prisvojil znaten del severozapadne meje „nebeškega cesarstva“. Kitajsko vojništvo, se je plazilo tu cela tri leta in si, kakor bi bilo svoje nalogo pozabilo, stavilo šotore poleg ceste, kjer je na škodo domačega prebivalstva s pomočjo tatvine in lupeštva uganjalo svojo gospodarstvo. Še le letos se je pomaknilo to „vojništvo“, ki se je že mej tem popolno v lupežniško četo spremenilo, k Karašaru, kterega je tudi po povečanju iz Pekinga obsedlo. V sedeži „nebeškega cesarstva“ so se še le po triletnem pozabljenju spomnili na veleslavno armado in poslali sedaj to vlačugarsko bando na mejo Kašgara in Ruskega. Načelnik te čete se bo sedaj odločil ali na Kuldžo ali na Kašgar. Kakor se vidi, pojde na Kuldžo. Z ruske strani ni treba več storiti nego preskrbeti se za mogoče slučaje.“

„Novo Vremja“ pa piše: „Kitajsko je res neprenehoma tirjalo zopetno povrnjenje Kuldže

in to je bilo tudi povod, da je naš poslanec generalmajor Vlagali Peking zapustil ali ni vrjetno, da bi prišlo do vojske.“

Z bojišča

Sijajno zmago so Rusi priborili v Mali Aziji! Kakor je razvidno iz poročil, ki jih navedemo proti koncu tega članka, pričeli so se bili v okolici pri Karsu že 13. in 14. t. m. hudi boji, ki so se končali 15. t. m. s sijajno zmago. Že dalj časa se je Muktar paša umikal proti Karsu, 15. t. m. pa se je ruskemu generalu Lozerju posrečilo Turke razdvojiti in od Karsa odvrniti. En del je bil kmalo premagan in več tisuč Turkov s 4 topovi bilo je vjetih. **Muktar paša pa jo je popihal v Kars, kjer se je neki ustrelil.** Desno krilo se je bojevalo celi dan, na večer pa se je moralo vdati. **Rusi so vjeli 3 divizije, 7 pašev in osvojili še 32 topov.** Turška vojna v Aziji je tedaj uničena, in vojska tam tako rekoč že odločena. Bog daj enako srečo še na bojišču bolgarskem!

Vojna velikega kneza carjeviča, ki nasproti stoji Sulejman paši se je zelo pomnožila. Ob enem se je general Zimmermann v Dobrudži zopet vzdignil, kar je Sulejmana pripravilo da je moral 30.000 mož njemu naproti poslati Sulejman sam maršira proti Pirogosu, ki je 6 ur proti zahodu od Ruščuka. Vreme je postalo lepo. Iz Gorenjega Studena pa se vradno poroča, da je mraz velik in vreme neugodno. Povsod je mir, samo pri Ruščuku so Kozaki 11. t. m. pregnali sovražnika in zaseli vas Opako. 4. t. m. bi bili imeli prijeti Plevno, pa je niso, ker je vreme nagajalo.

Na Šipki je zopet ugodnejše vreme. „Daily Telegr.“ poroča, da ruski begunci tožijo o slabi hrani vojne ruske in da vsled bolezní vsaki dan umrje kakih 20 ljudi od batalijona. Če ti begunci z rusko hrano niso bili zadovoljni, bodo s turško še manj, ker je znano, da nobena armada glede hrane ni tako na slabem kakor turška. Rusi vtrjujejo cesto proti Gabrovi. Streljanje s topovi skoraj nič ne preneha.

Vojna Sulejmanova se je boje umaknila nazaj proti Hasankiöiu in Sadini. Glavna moč

svojo srečo, to je prav in dobro. Mnogi pa že pravijo, pretéraje ta nazor, da božjega blagoslova niti treba ni, bližajo se ti necessistom, le da bogokletno človeka samega kot svojega boga štejejo, med tem ko necessisti prirodo malikujejo. Zares veliko oblast je dal Bog človeku na zemlji, živali so mu pokorne, narodne moči zna obračati po volji, ker mu je dan bister um; v mnogem oziru se mora pridrditi, da človek také leži, kakor si sam postelje.

Vendar je izrek, da je človek sam svoje sreče kovač, neresničen, filozofična nesmisel. Človekova oblast nad naturo je le omejena: na pr. proti smrti ni nobene trave, kakor Nemeč pravi. Kakor ne more zabraniti smrti, tako se ustavlja prirodi tudi v marsičem drugem čisto zastoj; vetrovi mu nečejo biti pokorni, hudournik, voda in ogenj se bodo težko kedaj dali po človeku popolnoma ukrotiti; tek zvezd, prikazni na nebu zamore le opazovati, nikakor pa jih ne more predruščiti. Človek tedaj ni gospodar prirode, gospodar natore, kakor nekteri pesniki pojejo, in da tudi posvetne sreče ne more po svoji volji obračati, za to imamo sto in sto dokazov.

Najbolj plitva pa je teorija kasuistov, to je tistih, ki imajo vse za slučaj, pripetljaj

(zufall), karkoli se godi. Ti ljudje, če že niso brezbožniki, vendar mislijo, da se Bog za svet malo, ali nič ne briga, in da se toraj na svetu mnogo slučajnega prigodi; mislijo, da je na svetu kaka zmešnjava, kakor v hiši, kjer gospodarja ni doma. „Svet je godlja, in ljudje so kuhalnice, ki jo mešajo“, to je filozofični nazor kasuistov. Taka plitva in površna teorija pač skoraj ni vredna, da bi se resno zavračala. Kjer je zmešnjava tam ni postav, in vendar vidimo v vsej naravi trdne postave, vidimo, kako se zvezde po določenih potih premikujejo, vidimo prirodne zakone na zemlji. Da ni zakonov, in da je vse slučajno, moralo bi naravno vse konec vzeti; tako velik svet misliti si brez zakonov, brez vladarja, to je lahkomišljenost v filozofiji, če se sploh takim nazorom sme čast skazati, prištevati jih k filozofičnim. Krščanski nazor zametuje vsak slučaj, kterega tudi fatalisti in necessisti ne priznavajo, in sploh pride vsak resen filozof do sklepa, da slučajja, pripetljeja ni.

Vendar je med ljudmi mišljenje močno razširjeno, da je slučaj mogoč, in ta slučaj imenujejo srečo ali nesrečo. Da te misli ovržemo, moramo bolj obširno govoriti.

Če kdo v loteriji zadene, če kdo pri igri dobi, pravijo ljudje: to je sreča. Matematika

pa nasprotno dokazuje, da v nobeni igri sreče ni, niti slučajja, temveč da se spreminjevanje števil in podob godi po zakonih. Kakor se zvezde sučejo na nebu okoli nepremičnic, in sicer ene v večem, ene v manjšem krogu, tako se godi tudi v igri. Številka, ki je danes vlečena v loteriji, morda ne bo vlečena par let, ali pa nasprotno že prihodnjč zopet. Če se pa skozi tisoč let skup zračuni, pokazalo se bo, da so bile vse številke na blizo enakokrat vlečene. Da je to istina, pričajo tudi igralci. Noben igralec nema vedno sreče, ampak sreča se premiče okoli mize, kakor zvezde na nebu okoli svitlega solnca. Četrje igralci dvajset let skup igrajo, tako ne bo na zadnje nobeden nič dobička imel, se ve da, če vsi enako dobro igrajo, in če eden ni bolj strasten, ko drugi. Sreča je okrogla, pravi že pregovor, in to je istina; sreča pa se suče tudi v krogu, kakor vedo skušeni igralci. Previdni igralci toraj v nesreči le malo upajo, v sreči pa toliko več, in to je prvo načelo za tistega, ki hoče pri igri dobiti. Ta pravila veljajo, se ve da, le za take, ki vedno igrajo. Morda me bo kdo sumničil, da pišem namesto filozofične obravnave poduk za igralce. Toda, če hočem o sreči v navadnem pomenu besede govoriti, mi je ta primera najprikladnejša. (Konec sledi.)

pa stoji v Kadikiöiu. Carjevičeve čete segajo do Kaceljeva in Polomarke. — Iz Kalaraša naznanja „Ag. Russe“, da je hotelo 10. t. m. 20 turških ladjic iti čez Donavo, da bi bili razdejali ruske nasipe pri Gara Borceiu. Ko so pa Turki prišli do nasipov, so Rusi, katerih je bilo okoli 1000 mož, vanje začeli streljati in so jih ubili in ranili okoli 50. Rusi so imeli 3 mrtve.

Mehmed Ali je Hafiz paši v Novem pazaru zapovedal, da naj čez Niš in Sofijo s 30 batalijoni odide proti Plevni Osmanu na pomoč Mehmed Ali tedaj ne misli še prijeti Črnogorcev, ker toliko vojakov pošlje drugim na pomoč.

Iz Karajala se 14. t. m. službeno poroča, da so Rusi podivši begajoče Turke posedli Kisiltepe, vasi Subotan in Čadjivoli pa veliki Janj. 13. t. m. so Turki nenadoma napadli ruske nasipe na velikem Janji, pa so bili od batalijona, ki je branil ta kraj, in od treh batalijonov, ki so prihiteli na pomoč, v beg zapodeni. Turki so imeli do 100 mrtvih; in ranjenih. Iz Igdira pa poroča „Golos“, da je turško konjištvo 14. t. m. napravilo demonstracijo proti obojemu krilu, pešci pa so vdarili na središče, pa napad je bil brez vse koristi.

„Ruskij Mir“ javlja svojo nezadovoljnost o poslednji bitvi v Mali Aziji takole:

„Ravno došla poročila nam neovrgljivo dokazujejo, kako neboječe in hrabro se bojujejo naši vojaci in kako dobro in trdovratno se branijo Turki v trdnjavah in konečno — kako malo je vredno vse to prizadevanje, vsa ta hrabrost, samozatajevanje in zaničevanje smrti junaškega vojništva, če ni previdnega vodstva. Zgubili smo 83 dostojnikov in 3300 mož. To je velika zguba! V Malej Aziji je že to drugič, da je palo naenkrat toliko ljudi. — Mi dobivamo trdnjave, darujemo tisuče življenj a kadar pridemo k cilju, se pa odpovemo vsem bliščečim posledicam — ker — ni bilo vode! Kako čudno! Zakaj so se jemale pozicije, ktere se niso dale držati, ali ktere so za nas brez vse koristi.“

O zimskeje vojski v Mali Aziji se piše v „Novoe Vremja“ mej družim sledeče: „Zimska vojska je tu popolno nemogoča, ker nastanejo redno že začetkom decembra silne metvice in hud mraz. Ko bi do tega časa ne bilo bitve z odločujočim vspehom, bi morala naša vojska v Aleksandronopeljni in Muktar paša v Karsu sedanjo zimo preživeti in letošnje vojevanje bo za nas tako rekoč zgubljeno. Če bo pa Muktarjeva armada potolčena, potem bo Kars cilj naših operacij. Pri vsem tem se je pa že vsak sprijaznil s mislijo, da se igra tu v velikem boji za skupne ljudske ideje in pravice poleg dunavske armade še slabēja vloga. Odločevalo se sicer ne bo na maloazijatskem bojišču. V boji je pa tudi delavnost posameznih izdatna in potrebna, in zato padejo na tehtnico tudi vspehi ali ne vspehi v Malej Aziji. Žalibog imamo mi več nevspehov za bilježiti, čemur so vzrok nedvomljivo kakšne zapletke, ktere se bodo naj bolj gotovo še le po vojski razjasnile.“

Dopisnik „Mosk. Ved“ poroča naslednje o ruskih poslednjih vspehih na Kavkazu: Zajeli smo kraja Veliki in Mali Parget; goro Kabah-Tapa na naše desne strani je vzela in vtrdila naša vojska; tudi Kjurjuk-Darinska ravan je v naših rokah. Muktar paša zamore občevati s Karsom le po stranskej poti čez Viziakav. Zajeli smo 240 vojakov in mej temi enega štabnega in sedem nadčastnikov. Zgubili smo kaci 2500 ljudi; zguba neprijateljeva je pa ogromna posebno v središču pri Subotanu.

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 17. oktobra.

Česki list „Posel z Prahy“ živo priporoča zedinjenje strank na Českem. Ker tudi več meščanov melniških to spravo živo priporoča, odgovoril je na njihovo odprto pismo „Pokrok“ omenivši nekega 2. junija tega leta objavljenega članka, v katerem dr. Rieger piše, da je stranka staročeska pripravljena k spravi, da pa morajo mladočehi prej izstopiti iz deželaega zbora in se za prihodnje podvreči sklepom českega kluba. Ravno to je bil priporočil pred nekimi tedni tudi g. Edvard Gregr v „Poselu z Prahy“, njegov brat Julij Gregr pa je v nekem javnem govoru vse to zopet ovrgel. Zedinjenje tedaj ne bo šlo tako gladko, kakor si nekteri mislijo. — Tudi o poljskem vprašanju ta list prav temeljito piše in priporoča spravo med Rusi in Poljaki, ki Rusijo vežejo z zahodnimi Slovani. Žalibog pa ga ni hujšega sovraštva, kakor med Rusi in Poljaki in način, kako Rusija na Poljskem vlada, tega sovraštva ne bo potolažil. Rusi in Poljaki raji vidijo Nemca, kakor drug družega. To je najslabeja stran Slovanov in Rusija ima vzrok zaceliti to rano. Skrajni čas je, pravi omenjeni list, da se Rus in Poljak med seboj spravita, in če to storita, bi se Slovani nad tem bolj veselili kakor nad osvobodjenjem Bulgarije. Kajti Poljska je bolj omikana in Poljaki bi Slovanstvu jako veliko koristili. Zdaj so Poljaki povoljno orodje zoper Rusijo in Nemci in Angleži se jih bodo tako posluževali kakor nekdanj Francozje. Če bi se Poljakom dovolile tirjatve od leta 1862, meni „Posel“, bi bili Poljaki zadovoljni.

V ogerskem zboru obravnavali so 15. t. m. krajiške železnice. Minister Pechy je priporočil, da naj zbor načrt njegov sprejme, hrvatski poslanec Jakič pa je nasvetoval, da naj se obravnava odloži, dokler bode odločeno o pravnih razmerah krajiškega zaklada. Tisza je odgovoril, da je to že dognano; krajiško premoženje je lastnina ogerske države in le vžitek njegov so cesar prepustili granici. Predlog je bil na to sprejet, Jakič pa je nasvetoval poseben predlog. V posebni razpravi se je v §. 10 določilo, da se ob enem s črto med Budapeštom in Zemunom izdela tudi črta med Zemunom in Mitrovico.

Vnanje države.

Na Francoskem je pri volitvah zmagala vladi nasprotna stranka. Kolikor se dozda ve, šteje vlada okoli 199, nasprotna stranka pa 317 glasov. Gambetta se je ustil, da bode njegova stranka imela 400 poslancev, vlada se je pa tudi za trdno nadejala zmage. Obe stranki ste se tedaj goljufali, pravijo nekteri listi, in to naj bi obema dalo povod si ne tako hudo nasprotovati kakor doslej, ampak se mirno porazumeti. Izid volitev, pravi „Messenger de Paris“, je tak, da Mac Mahonu ne bode treba ne odstopiti in ne se vdati, in da mu bode dal priliko pokazati se spravljivega. Nekteri listi pa sodijo, da bode Mac Mahon zbornico sicer sklical, pa jo zopet razpustil, kar bi bilo pa pri razdraženosti, ki se je pokazala že zdaj, jako nevarno.

Italijanski državnik Crispi biva na Dunaji ter se od odod poda tudi v Budapešt. Pravijo da ima od vlade italijanske nalogo poveljevati, kak veter da vleče po glavnih mestih vnanjih držav.

Rumunski poslanec Catargiu je 15. t. m. srbskemu knezu vpričo ministra Rističa izročil svoja pisma.

* **Sv. Oče** so prav čvrsti in zdravi, ker so se v zadnjih 14 dnevih jako okrepečali. Zdi se, kakor da bi jih bila božja previdnost vtrdila z novo močjo. Bog jih še dolgo ohrani katoliškemu svetu v osramotenje njihovih sovražnikov, ki jim tako pogostoma smrt napovedujejo.

* **Turčija** od Srbije zahteva, da naj vojno razpusti ter odpravi ruskega konzula iz Belega grada in zastavo z njegovega poslopja sname. Srbija pa bode na to tirjatev najbrže odgovorila s tem, da bode dejansko pričela vojsko, ktero že toliko časa dan za dnem pričakuje ves svet. Aarifi paša je bil 16. t. m. pri sultanu, 24. t. m. pa odide v Pariz.

Izvirni dopisi.

* **Iz Cirknice**, 12. oktobra. (Samomor.) Kakor nedavno v Lašičah, imeli smo tudi v Cirknici te dni jako žalostno dogodbo. Neki obče znani Janez Meden, po domače „sladki Janez“ končal je na strašen način svoje življenje, namreč na „vrvi“. Včeraj (11. t. m.) bil je na Rakeku na trgu z žagancami, zvečer je v gostilni zaigral veliko svoto denarjev, in ker mu v Cirknico pridšemu neki znanec ni hotel posoditi 10 gl., je z besedami: „svojo družino sem že v nesrečo pripravil, čem prej končam bolje je“, stekel proti domu, poiskal pri konjskem komati štrango, in se pod kozolcem zadrnil. Danes zjutraj našel ga je hlapec mrtvega. V Cirknici je to naredilo veliko hrupa; tako se tudi po kmetih že kaže žalostni sad novošegne omika in brezverstva.

* **Z Dunaja**, 14. oktobra. V drž. zboru nadaljujejo obravnavo o žganjarskem davku in so 13. t. m. zopet rešili en paragraf, namreč 25. Dasi je ta postava del nove pogodbe med Cislo in Translo, se obravnava vrši jako mirno, le sem ter tje kak poslanec nekoliko potoži, katerih je pa navadno prav malo nazočih zlasti če govori kak neprijubljen poslanec. Glavni vzrok te prikazni, kakor se sodi, je ta, ker vlada poslancem ni naravnost povedala, da je žganjarska postava celosten del pogodbe z Ogersko, ampak je povdarjala le njeno gospodarstveno stran. Poslanci vsled tega niso imeli prilike izraziti načel, po katerih naj se ta pogodba vravna, med tem ko je vlada ogerska svojim poslancem vse dotične postave in predloge izročila ob enem. In vendar je Simony zahteval, da naj se obravnava preloži, dokler vzhodna vojska ne bode končana. Pa Tisza je povdarjal potrebo porazumjenja iz gospodarstvenih vzrokov. Če tudi nismo tako revni, je rekel, kakor se nam očita, vendar ne moremo dopustiti, da bi se v gospodarstvenem oziru sprli s Cislo. Opozicija ni dosledna. Sennyey je v kvotni deputaciji zahteval, da naj se postava o žganju in sladkorju reši najprej, Apponyi pa najprej zahteva rešitev drugih predlogov; skoraj bi tedaj bolje bilo reči, da pogodbe nočemo. Minister tedaj zbornico prosi, da naj postavo kmalo reši, ker je prepričan, da bode deželj na korist. Kakor se vidi vlada ogerska želi, da bi se razprave o pogodbi ne razbile, ker je pri zadnjem posojilu videla, da Madjarska v gospodarstvenih in denarnih zadevah nima veliko zaupanja. Namesto 80 milijonov, podpisalo se je namreč doslej komaj 50 milijonov.

Domače novice.

V Ljubljani 18. oktobra.

(Konfiscirana) je bila zadnja 116. številka „Slovenca“ zaradi vodnega članka „Laibacher Tagblatt“. Slavna policija je prišla tako pozno,

da so bili že vsi listi ekspedirani na pošto, kjer jih je pa še ob pravem času zasačila, da niso šli dalje. Članke, ki so iz zapečatenega lista ponatisnjeni, zaznamovali smo z zvezdico.

* (Sv. birma in cerkvena vizitacija) bo v nedeljo 21. t. m. v Ratečah pri Škofji Loki. V nedeljo pa so škof posvetili cerkev na Suši pri Železnikih. Tudi prevzvišeni knez in nadškof goriški te dni birmujejo, in sicer: 13. t. m. v Opačje selu, 14. v Devinu, 15. v Zgoniku, 16. in 17. v Komnu, 18. dopoldne v Rihenbergu, popoldne pa v Dornbergu.

* (V bogoslovje ljubljansko) pride v I. leto še g. Ivan Trtnik, ki je gimnazijo in zrelotno preskušnjo z odliko dovršil v Ljubljani.

* (Del človeškega trupla) so 27. sept. izvlekli iz Save pri Loki na Štajarskem. Manjkalo mu je glave, leve strani in drobovja. Najbrže je bilo to truplo kterega izmed tistih ljudi, ktere je bil zasul hrib, ki se je bil utrgal pri Zidanem mostu.

* (K šolski slovesnosti v Krško) podalo se je iz Ljubljane filharmonično društvo in še nekaj drugih veljakov. Minister Stremajer bil je prišel tje 14. t. m. popoldne. G. Hočev var je za to slovesnost boje odločil 8000 gl.

V nedeljo zvečer bilo je mesto razsvitljeno in godba je napravila serenado (večernico) ministru in Hočev varju. V ponedeljek je bila ob 9. uri zjutraj slovesna sv. maša, potem pa je g. Hočev var poslopje izročil okraju krškemu. Pri tej slovesnosti je govoril Stremajer o učenju materne, ob enem pa tudi o potrebi nemškega jezika, ki je državni jezik in Kranjcem potreben, če hočejo kaj postati. Tudi deželni šolski nadzornik Pirker, deželni glavar vitez Kaltenegger in župan krški pa državni poslanec Pfeifer so govorili. Dr. Supan je Hočev varju izročil čestitko konstitucionalnega društva ljubljanskega, šoli pa podobo Hočev varjevo.

Ob 1. uri popoldne je minister Stremajer odšel na Dunaj, ob dveh pa je bila velika pojedina, pri kateri so se vršile razne napitnice, zvečer pa je filharmonično društvo napravilo veselico s koncertom. G. Hočev var je dobil pri tej priliki v pripoznanje red železne krone, in je ob enem postal častni meščan krški.

Razne reči.

— Za pogorelce v Kompoljah hvaložno sprejel: Od županije Dolenja vas pri Ribnici 47 mernikov žita, od Čitalnice v Škofji Loki 20 gl., od g. fajm. v Sodražici 27 gl. 30 kr., po g. fajm. v Sodražici iz Gore 6 gl., od g. fajm. v Trebelnem 6 gl., od g. fajm. v Toplicah 5 gl., od g. fajm. v Škocijanu pri Dobravi 18 gl., od g. fajm. iz Doba 17 gl., od g. fajm. iz Sorice 7 gl. 71 kr., od 3 neimenovanih duhovnj 50 gl.

V Dobropoljah 10. oktobra 1877.

Val. Sežun, fajmošter.

— „Kratka Katehetika za bogoslovske zavode in preparandije“ se zove knjižica, ki jo je ravno kar spisal in na svetlo dal v Kraljevicu zagrebški vseučilišni profesor dr. Martin Štiglic. Ta mična knjižica ima na 50 straneh veliko obsega, kaj in kako ima duhovni pastir otroke učiti v krščanskem uku. Pravila za najmenitejšje podučevanje v Jezusovi veri so dobro prevdarjena in v duhu katoliškem naznanjena. Kdor se bode teh pravil držal, bode zares otrokom um razsvetljeval, voljo k dobremu nagiboval in srce blažil ter jih vadil dejanskega krščanstva. — Le kar se tiče razvrstovanje uka, je umoslovju nasproti, ako se resnica najprvo dokazuje, in potem še le razjasnuje, in je tedaj pričakovati, da bode

vrli pisavec v drugem natisu to popravil. — Popir in tisek je čeden. „Tov“.

— Učiteljske službe so razpisane: na Kranjskem: V Kamnigorici z letno plačo 450 gl. in 80 gl. stanovnine; prošnje naj se pošljejo okrajnemu šolskemu svetu v Radolici do 20. novembra. Na Štajarskem: V Brežicah na 4razredni šoli služba podučiteljice z letno plačo 560 gl., začasno pa 420 gl. — Prošnje naj se pošljejo do 25. t. m. krajnemu šolskemu svetu v Brežicah.

* — Za okrajnega načelnika v Bazovici v okolici tržaški je imenovan g. Mirko vič, ki je bil v službi, kakor poroča „Edinost“, vedno prijazen in je točno stregel strankam. — Mestni odbornik za tržaško okolico, g. I. M. Vavovec se v „Edinosti“ opravičuje, da se zadnjih sej v mestnem zboru zato ni vdeleževal, ker ga je bolezen zadrževala.

* — Bogoslovcev se je oglasilo v Brnu v I. leto 12 v stopilo pa le 8, v II. l. 12, v III. 16, v IV. 8. — V Olomucu jih je v vseh štirih tečajih 93, med temi 6 iz škofije Vratislavske. V IV letu jih je sedaj 25, v III. 19, v II. 23, v I. 26. — V Vratislavi pa jih je v IV. 2, v III. 1, v II. 3, in v I. ni nobenega.

* — Vseučiliški rektor v Zagrebu je to leto dr. Kosta Vojnovič, obče priljubljen domorodec, in bode svečano vmestovan 19. t. m. Onda prikažejo se rektor in dekani prvokrat v svoji odlični opravi, kakoršno je odločilo ondotnemu vseučilišču njihovo carsko veličanstvo. Na Dunaju pa je rektor za bodoče leto sloveči dr. Werner, kateri je pri slovesnem vmestovanju govoril o živi zvezi, v kateri se nahajajo „Religion, Poesie, Kunst“ med seboj.

* — Za bolnišnico usmiljenih bratov v Št. Vidu na Koroškem, je cesarica Marija Ana darovala 500 gl.

* — Rothschild pa Metusalem. Kardinal Ledohovski je vnovič obsojen za štiri pregreške in za hudodelstvo razžaljenja njihovega veličanstva v ječo na eno leto in 3000 mark globe ali kazni v denarji. Da bi Ledohovski hotel vse globe poplačati in vse kazni zaprtijske odsedeti ali dostati, moral bi imeti mošnjč Rothschildov in starost Metusalemovo, pravi na to „Hlas“.

* — Premembe med učiteljstvom: G. Anton Seydler iz Gradca postal je začasen učitelj na učiteljski pripravnici v Ljubljani; gospa Marija Anfossy se je kot učiteljica francosčine na ženski pripravnici odpovedala, in na mesto nje je ta predmet prevzel vitez Stauber, učitelj francosčine na realki. Imenovani so gg. Anton Jereb iz Ihana za učitelja v Vodica; Franc Jurman iz Toplic za učitelja v Nemški Loki; Vincenc Kmet iz iz Šmartna pri Kranji za učitelja v Št. Lorencu na Temenici; Fr. Sever je za pravega učitelja v Loškem potoku potrjen; Fr. Gros iz Kamnegorice pride za časnega učitelja v Krško; Adalb. Ribnikar iz Šmartna pri Litiji za za časnega učitelja v Hotederšico; Janez Belé učit. pripravnik na Dunaju, za časnega učitelja v Šmartnu pri Litiji. Za začasne učiteljice pridejo gospodične: Marija Malec iz Šmartna v Litijo; Frančiška Šetina v Kočevje; Antonija Junis v Lašiče; Johana Vidic v Metliki; Marija Arko in Alojzija Bauer v Črnomelj; Olga Rožnik v Krško; Marija Andolšek v Radeče; Marija Marovt na Rako; Katarina Prešern v Čatež; Ludovika Donati v Št. Jernej; Justina Golč v Šmarten pri Litiji; Roza Tunis v Zagor; Avgusta Matanovič v Št. Vid pri Zatični; Nežka Levstik v Razdrto; Marija Orač v Šmarje na Štirske; Ernestina Razlag v Brežice na Štirske. — Začasna

učiteljica Marija Triller v Metliki se je službi odpovedala. — Za pomočnice ste vstopile: Marija Orel na dekliški mestni šoli, Marija Krisper pa na dekliški vadnici v Ljubljani. — G. Maks Kos postal je zač. učitelj v Št. Jurju v Sl. Goricah; g. Matevž Lapajne pa pride iz Medane v Kojnsko na Goriškem. G. Žvagen iz Ciknice v Idrijo, g. Žerovnik pa v Begunje pri Cirknici.

* — Ponarejene dvajsetice: Iz Trsta se „Soči“ piše: Na Ogerskem zasledili so društvo, ki je ponarejalo ogerske desetice in dvajsetice; notranja vrednost tega denarja je prav tako velika kakor ona državnega denarja; samo tisek okolo grba je nekoliko drugačen. To društvo je boje izdalo 100 milijonov dvajsetic, katere so ga stale 12 milijonov gol.; torej je društvo profitiralo pri tej kupčiji 8 milijonov gl. — Na sled tej kupčiji je neki prišel nek dunajski policijski komisar. Gospodje, ki so to kupčijo delali, slutili so nevarnost in so jo hoteli pobrisati na Turško; pa policija zasačila jih je v Oseku na Slavonškem ter jih djala pod ključ. Ponarejenih dvajsetic ne pozna nihče, kedor ni nanje posebno opozorjen, a c. kr. denarnice jih ne jemlje. Kaj se vse na Ogerskem ne godi! Morda so pa Ogri potrebovali onih milijonov za revolucijo in vojno proti Ruski, katero so hoteli napovedati na svojo roko.

* — Madjarska navdušenost za Turke je dostikrat zelo zmešna. S peštanskega vseučilišča se poroča naslednji zanimivi dogodek. Nek profesor anatomije je razlagal svojim poslušalcem slog človeške črepinje. Vzevši klinovo kost je rekel: „Glejte gospodje, ta globina se naziva „sella turcica“ (turško sedlo). Naenkrat se je vnelo tako strašno kričanje „eljen“, da se je marsikteremu zdelo, da bo stari kostjak odgrnil zaslono in pogledal, kaj se dela pred njegovim mirnim stanovanjem. Gotovo ne bodo madjarski dijaki izmed vseh 240 delov človeškega telesa nobenega tako dobro poznali kakor klinovo kost s „turškim sedlom“

Eksekutivne dražbe.

19. oktobra: 3. Skerl iz Kosec, 3. Bile iz Bistrice, 3. Ancin iz Drskovca, 1. Perko iz Parja, 1. Sever iz Trnovega, vsi v Bistrici. 3. Rom iz Rožanca, 3. Flejnik iz Perudin, 1. Vizal iz Predgrada, 2. Cortkovič iz Tribuč, 2. Staudahar iz Hrelin, 2. Struceelj iz Jerneje vasi, 2. Ivanič iz Knežine, Šustarišič iz Seja, vsi v Črnomlju. 3. Kastelic iz Bršlina, v Novem mestu. 2. Skala iz Semiča, v Metliki. 2. Markovič iz Bukuja, 3. Sedmak iz Nadajnega sela, 3. Vidrih iz Trnja. 3. Gorup iz Narina, vsi v Postojni. 2. Pavlin iz Senožeč, v Krškem. 1. Zorc iz Srednje vasi, 1. Dormiš iz Paka, oba na Vrhniki. 1. Markovič iz Pivke v Kranji.

Umrli so:

Od 12. do 15. oktobra: Marija Kovačič, del. ž. 24 l., za vnetico trebušne mrenice. Jožef Grasel, štamp. vrad. v pokoji 96 l., vsled starosti. Jakob Cerer, vrtnar 77 l., za krčem. Jožefa Strekel, žel. del. ž. 65 l., za vodenico. Marija Bernot, gostinja 102 l., vsled starosti. Jožef Bitenc, vrt. o. 5 l., za vnetico vratu. Marija Jančar, gostinja 47 l., vsled slabosti. Jožef Pavlič, želez. čuvaj 39 l., za mrzlico.

Loterijske številke 13. oktobra.

Na Dunaju: 60, 73, 78, 63, 21.
V Gradcu: 22, 35, 23, 83, 26.

Telegrafične denarne cene 17. oktobra.

Papirna renta 61.05 — Srebrna renta 66.40 — Zlata renta 74.35. — 1860letno državno posojilo 110. — Bankine akcije 832 — Kreditne akcije 206.80 — London 119. — Srebro 104.30. — Ces. kr. cekini 5.66. — 20 frankov 9.50 1/2.